

Upravištvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase
iz Kr. Italije in inozemstva ima

l'Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
ročja se posebej in velja po pošti
prejemana Din 5.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 6 mesečno.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Poklonitev sosveta Ljubljanske pokrajine Duceju Včeraj opoldne je sprejel Duce v Beneški palači sosvet Ljubljanske po- krajine z Visokim Komisarjem Eksc. E. Graziolijem na čelu — Sosvet mu je izrazil svojo hvaležnost za skrb, ki jo posveča za prosep Ljub- ljanske pokrajine in njenega prebivalstva

S posetom Večnega mesta je so-
svet Visokega Komisarja Ljubljans-
ke pokrajine tudi formalno kot zas-
topnik našega ljudstva potrdil de-
jansko stanje, ustvarjeno s priklju-
čitvijo naše Pokrajine k zmagoviti
Italiji. Mnogotere so vezi, ki iz
davnine vežejo naše ljudstvo z
večnim Rimom in te vezi so se slo-
vesno očitovale ob raznih prilikah.
Toda še nikoli doslej ni naše odpo-
slanstvo potovalo v ponosno pre-
stolnico tretje Italije z važnejšo
nalogo, ki ni samo dolžnost našega
odposlanstva, marveč iskrena po-
treba vsega našega ljudstva, da na
najsijajnejši način da izraza svo-
jim čustvom globoke hvaležnosti
do Kralja in Duceja, ki sta z izred-
no tankočutnostjo pogodila najin-
timnejše želje našega ljudstva, ko
sta našo težko preizkušeno domo-
vino z rimsko velikodušnostjo vze-
la pod okrilje Mogočne Zaščitnice
Matere Italije.

Člani sosveta bodo verni tolmači
naše hvaležnosti do Duceja, ki je
v tako kratkem času pokazal toli-
ko neposrednega in vztrajnega za-
nimanja za našo Pokrajino in za
njo prestolnico belo Ljubljano. O
tem zgovorno pričajo že razpisana
javna dela, ki so bila zaradi silo-
vite nujnosti naša neprestana za-
hveva, toda ni bilo roke, da bi se
bila zganila, da bi se ta zahteva
uresničila. Veliki vodja Italijanskega
Naroda pa je našim težnjam
prišel naproti, še preden je kdo iz-
med članov sosveta utegnil opozo-
riti na perečo nujnost večno odla-
ganega in skoro dokončno odlože-
nega problema.

Pri nas se gotovo nihče ni nade-
jal, da bi bilo mogoče v sedanjih
razburkanih časih misliti na kako
stvariteljsko delo. Naše ljudstvo je
bilo hvaležno za red, ki ga je Vi-
soki Komisar vzpostavil v rekord-
no kratkem času, z nedeljenim pri-
znanjem je vzelo na znanje plemen-
ito prizadevanje Eksc. Graziolija
za preskrbo za živili in za ustalitev
cen, za uvedbo splošne varnosti
življenja in imetka našega ljud-
stva. Že s samim tem si je Najviš-
ji Upravnik naše pokrajine zadol-
žil vse naše ljudstvo, katerega ra-
dostno presenečenje je preseglo
vse meje, ko je Visoki Komisar na-
znanil trdno voljo Voditelja Itali-
janskega naroda, da se v naši dra-
gi pokrajini otvori era vztrajnega
dela za vseobčo blagobit najširših
slojev našega ljudstva. Zahteva po
ureditvi toliko potrebne bolnice je
kakor po migljaju čudodelnika pre-
šla iz stadija večnega zavlačevanja
ter je tik pred ureditvijo. Zahteva,
da dobi vseučilišče kot naš
najvišji znanstveni zavod svoje do-
stojno domovanje, še ni bila po-
stavljena, ko se je iz Rima začela
mogočna Ducejeva beseda: Ljub-
ljanska univerza naj razširjena in
izpopolnjena vstopi v krog svojih
preslavnih posestrin-univerz Veli-
ke Italije.

Z enako velikopoteznostjo, ki je
nadvse značilna za tega Velikega
Duha Italije, je Duce odredil iz-
graditev našega cestnega omrežja,
ki bo vir bodočega blagostanja, ter
zaukazal gradnjo mnogih vodnih
naprav, s čimer je pokazal plemen-
iti smisel za pereče življenjske po-
trebe ravno gospodarsko najšib-
kejših slojev našega ljudstva. Tem
je Duce namenil še posebno dra-
gocen dar: 150 stanovanjskih hiš,
ki bodo odpomgle sedanjemu sla-
bemu stanju v tem pogledu.

Po vsem tem je treba pač pri-
znati, da bo naše odposlanstvo vr-
šilo prevažno nalogo, ko bo Duce-

Rim, 8. junija. b. Člani slovenske
poklonitvene deputacije so v teku več-
rajšnjega popoldneva pod vodstvom
Visokega Komisarja Eksc. Emilija Gra-
ziolija obiskali najprej Pantheon. V
starodavnem hramu, najbolje ohranjen-
em arhitektonskem spomeniku cesar-
skega Rima, so se najprej ustavili ob
grobu prvega kralja Italije in njenega
zeditelja Viktorja Emanuela II., nato
pa ob grobu kralja Umberta I.
Pred vsako grobnico, ki zbuja spomine
na slavno delo visokega Savojskega do-
ma za rast in veličino Italije v njeni
najnovejši zgodovini, so izkazali čast z
rimskim pozdravom in enominutnim
molkom. Nato so se vpisali v spomin-
sko knjigo. Počastitvi je prisostvovala
častna straža karabinerjev. Pred Pan-
theonom se je med tem zbrala mno-
žica ljudi, ki so ob odhodu pozdrav-
ljali Eksc. Visokega Komisarja in slo-
venske delegate.

Nato se je skupina iz Ljubljane od-
peljala pred veličastni oltar domovi-
ne, pod Kapitolum se dvigajoči spo-
menik Zeditelja Italije ter se je po-
klonila Nezanemu junaku, ki je našel
večni mir na enem izmed najlepših
prostorov Rima. Odtod so se slovenski
zastopniki odpeljali na bližnji Kapitol,
kjer so se poklonili pred spomenikom
Padlih fašistov. Tam jih je pozdravil
podguverner mesta Rima s svojim taj-
nikom.

ju izreklo udanost in neminljivo
zahvalo našega ljudstva. Poset sam
pa je znamenit še z druge strani.
Sprejem našega odposlanstva pri
Duceju je izredna počastitev Ljub-
ljane in naše Pokrajine, kajti le
malo posameznikov in odposlan-
stev je bilo doslej deležnih visoke
odlike slavnostnega sprejema pri
Duceju. To je veliko zadoščenje
za nas vse, ki občutimo, da nas ple-
meniti Duce uvažuje, čisla in upo-
števa kot najmlajše otroke Matere
Italije.

Po teh poklonitvah na mestu, ki so
sveta italijanskemu narodu ter so sim-
bolično združena z največjimi dogodki
njegove nedavne zgodovine, so se člani
deputacije odpeljali v znani park na
Monte Pincio in so tam občudovali pre-
krasni pogled na Rim, ki je v opoldan-
skem solncu odkril pod njimi svoje naj-
večje in najstarejše četrti z mogočno
kupolo sv. Petra v ozadju. Ekscelenca
Grazioli je bil tako ljubezniv, da je sam
obenem z ostalimi spremljevalci opozar-
jal slovenske goste na posamezne zna-
menite cerkve in palače, ki se vidijo s
tega slovečega razglednega mesta. Zve-
čer je bila članom deputacije servirana
večerja na vrtu hotela »Quirinale«, kjer
so mogli ob skrbni postrežbi uživati pri-
jetnosti rimskega večera pod milim ne-
bom.

Pri Duceju

Današnje nedeljo so pričakovali s
posebno napetostjo, saj jih je ob 11.30
v Beneški palači sprejel Duce, ki so
mu prišli izraziti udanost in hvalež-
nost prebivalstva Ljubljanske pokra-
jine. Člani sosveta z ljubljanskim žu-
panom dr. Adleščem so se ob 11. zbra-
li v svojem hotelu in so se nato pod
vodstvom Visokega Komisarja odpelja-
li na Beneški trg, kjer jih je ob 11.30
v Beneški palači sprejel Duce. Viso-

Naše odposlanstvo bo spričo te-
ga blestečega dokaza ljudomilosti
z lahkoto opravilo svojo nalogo ter
položilo v roke Duceja svečano za-
obljubo trajne hvaležnosti ter pri-
srčne vdanosti vladarskemu Domu
Savojskemu, ki načeljuje Italiji na
njemem zmagovitem pohodu. Pre-
pričani smo, da se bo sožitje naše-
ga ljudstva z italijanskim pod mo-
gočnim okriljem Italije, Vzvišene-
ga Kraljevega Doma in iskrene pri-
zadevnosti Duceja razvijalo in po-
glabljal v obojestransko korist.

ki Komisar je predstavil Duceju vse
člane sosveta in ljubljanskega župana,
nato pa je prečital v italijanščini na-
slednjo izjavo:

Govor Eksc. Graziolija

Duce,

izredna čast, ki ste jo izkazali meni
in članom sosveta, je visoko odlikova-
nje za vse prebivalstvo Ljubljanske
pokrajine, katero vidi v tem nov dokaz
vaše velikodušne dobrohotnosti ter je
v svoji duši za to globoko hvaležno.
Dovolite, Duce, da v vaši navzočnosti
potrdim popolno lojalno sodelovanje,
ki sem ga našel pri prebivalstvu v iz-
vrševanju vladnih dolžnosti, ki ste mi
jih Vi zaupali. Te dolžnosti so bile in
bodo izvršene s popolno avtoriteto in
odločnostjo ter z neupogljivo fašistično
pravičnostjo pri delu za blagor prebi-
valstva, za povzdigo vseh strok kul-
turnega, socialnega in gospodarskega
življenja pokrajine v okviru velikega

Fašističnega Imperija, ki ste ga Vi
ustvarili, ter v absolutni pokorščini
naredbam, ki ste jih Vi izdali.

Sedaj, ko je urejeno normalno živ-
ljenje v pokrajini, stremi naše delova-
nje posebno za industrijskim, trgovin-
skim in še posebej poljedelskim razvo-
jem ozemlja, zakaj, sama pokrajina na-
merava dati čim prej, kolikor dopušča-
jo človeške možnosti, svoj aktivni pri-
spevek v okviru nacionalnega gospo-
darskega življenja. Javna dela, kate-
ra ste Vi, Duce, odredili, rešujejo z ene
strani vprašanja temeljne važnosti za
življenje prebivalstva, z druge strani
pa s svojim veličastnim programom
nudijo možnost zaposlitve in ustvaritve
zadovoljstva med delovnim ljud-
stvom.

Govor sosv. dr. Natlačena

Po tej izjavi je prečital dr. Marko
Natlačen v italijanskem in slovenskem
jeziku naslednjo izjavo:

Duce,

Dovolite mi, da se vam kot tolmač
članov sosveta in vsega slovenskega pre-
bivalstva Ljubljanske pokrajine zahva-
lim za visoko čast, ki ste nam jo izkazali
s tem, da ste nam dali izredno priliko,
da moremo osebno ponuditi izraze iskre-
ne in spoštljive udanosti ter popolne
udanosti vsega prebivalstva.

Duce,

globoka je in bo hvaležnost našega
naroda za plemenite ukrepe, ki ste jih,
prežeti s toliko človečarjem in rimsko
pravičnostjo storili zanj in mu s tem
dali možnost življenja ter kulturnega
in gospodarskega napredka v naročju
velike Fašistične Italije.

Ko boste blagovolili počastiti našo
pokrajino s svojim visokim obiskom,
Vam bo naš narod vesel in s ponosom
izrazil svoja čustva.

Duce,

po vaši odredbi se z naglico rešujejo
v naši pokrajini problemi ki so dolga
leta čakali rešitve. Ko Vam ponovno za-
gotavljamo svojo globoko hvaležnost, se
upamo izraziti nado, da ne boste slo-
venskemu narodu nikoli odrekli svoje
naklonjenosti in svojega varstva.

Nato je odgovoril Duce z daljšim
govorom, ki je bil sproti stavek za
stavkom, preveden v slovenščino. Du-
ce se je zatem posebej razgovarjal z
dr. Natlačenom in se je nazadnje po-
slovil od vseh članov, ki so vzradošče-
ni zapustili Beneško palačo.

Bombardiranje Malte

Učinkoviti napadi na vojaške naprave v utrjenem Tobruku

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil
je objavil 8. junija naslednje 368. vojno
poročilo:

Preteklo noč so naša letala bombardirala
letalska oporišča na Malti.

V Severni Afriki ni na kopinskih od-
sekah nič novega. Letalstvo je ponoči na
7. maja in v teku večrajšnjega dne po-
novno zadelo baterije ali vojaške napra-
ve utrube Tobruka ter povzročilo požare
in razrušenja. V bližini Sive so bila bom-
bardirana britanska motorna vozila. Sov-
ražna letala so izvršila polete nad Ben-
gazi in nad Derno.

V Vzhodni Afriki se nadaljuje bitka
na področju Gale in Sidamo. Na ozemlju
Gondarja je naša posadka v Uolkefitu
ponovno odbila predloge za predajo ter
je s predrznimi izpadi prizadela oblego-
valcem občutne izgube.

Rim, 8. junija. s. Eden izmed posebnih
dopisnikov agencije Stefani poroča z ope-
rativnega področja Oboroženih Sil nasled-
nje:

V pretekli noči so naši oddelki za bom-
bardiranje izmenoma napadli letalski pri-
stanišči v Micabbi in La Veneziji na oto-
ku Malti ter so z bombami srednjega ka-
libra obmetavali pristanišča naprave, skla-
dišča ter letala, razpostavljena v zaščit-
nih hangarjih. Mnogo letal je bilo zadetih
v polno in so zgorela. Sovražni letalci, ki
so se dvignili, ter silovita protiletalska
obramba niso mogli preprečiti uničevalne-
ga dela naših bombnikov, ki so se po iz-
vršenem podjetju vrnili na svoja oporišča.

Davi so mnogoštevilni oddelki lovcev
v stajnem poletu in med silovitim strelja-
njem sovražne obrambe napadli letališče
pri Hal Faru. Obstreljevali so z zažigalni-
mi krogli letala, ki so bila razmeščena
na letališču. Nekoliko sovražnih letal je
bilo opetovano zadetih in zapaljenih. V tem
blešččem podjetju so naši lovci še enkrat
potrdili svojo bojno vrlino.

Po nočnem bombardiranju in jutra-
njem obstreljevanju so sovražne letalske
sile, razmeščene na otoku Malti, pretrepele
zelo občutne izgube.

Berlin, 8. jun. s. »Daily Mail« je objavil
v poročilu iz Kaira, da nobeden izmed an-
gelskih vojakov, ki so zbežali s Krete, ni
mogel potrditi Churchillovih trditev, da bi
imeli nemški napadalci pri napadu na
Kreto novozelandske uniforme. Padalci so
bili oblečeni v svoje zelene uniforme s
svojimi značilnimi zadržkami, ki so jih sle-
kli, čim so pristali na tleh, da bi nato takoj
lahko v svojih običajnih vojaških unifor-
mah posegli v borbo.

V Berlinu opozarjajo, da ta vest potrjuje
kategorične izjave, ki jih je svoj čas po-
dal vrhovno poveljstvo nemške vojske,
predvsem pa pomeni priznanje izredno
resnega položaja sovražnika, ki je prisiljen
postaviti na laž samega Churchilla.
Listi podrobno komentirajo vest angleškega
lista.

Atene, 7. jun. s. Angleški častniki v ujet-
ništvu so izjavili, da je hotel general Frei-
berg, poveljnik vojnih sil na Kreti, za vsa-
ko ceno priti na varno, čeprav so mu to
njegovih sodelavci odsvetovali. Nemški le-
talski napadi so ga že prvega dne popolno-
ma demoralizirali. Ko je borba dosegla vr-
hunec, je po izjavah ujetih častnikov do-
besedno dejal: »Ne vidim ure, da pridem
iz tega pekla.«

Atene, 8. jun. s. Grška vlada je s poseb-
nim zakonom odredila, da bodo obsojeni na
smrt vsi grški državljani, ki se bodo še
nadalje udeleževali vojnih operacij.

Seja vodstva kemijske korporacije

Rim, 8. jun. s. V petek se je pod vo-
dstvom ministra Riccija v korporacijskem
ministrstvu sestalo vodstvo kemijske kor-
poracije. Razpravljali so o položaju proiz-
vodnje in o nadaljnjem razvoju kemijske
industrije. Posebej so proučili načrt za av-
tarkično proizvodnjo sintetične gume. Mi-
nister je o tem podal pomemben eksproze,
v katerem je oboležil tudi možnost, da se
takoj po vojni splošno nadomeste nekatere
vrste kovin s plastičnimi snovmi Obeležil
je tudi produkcijsko teh snovi v Zedinjenih
državah, Nemčiji, Franciji, Rusiji in Ja-
ponski.

Meja med Hrvatsko in Srbijo

po dogovoru Ante Pavelića s kancelarjem Hitlerjem in zunanjim ministrom Ribbentropom

Zagreb, 8. jun. s. Sročni je bila objavljena zakonska določba poglavnik a o novih mejah hrvatske države na vzhodu. Meja med Hrvatsko in Srbijo bo potegnjena takole: A. Od izliva Save v Dunav do izliva Drine v Savo.

B. Od izliva Drine ob njenem toku nazvzgor do izliva hudournika Hranstnice v Drino, na vzhodu vasi Zemlje. Pri tem se drža meja najbolj vzhodnih rokavov Drine, tako da pripadejo vsi otočki in reki hrvatski državi.

C. Od izliva hudournika Hranstnice v Drino teče meja po suhem nazvzgor Drine ter sledi potokom stari mejni črti, ki je obstajala od 1. 1908 do 1. 1918 med Besno in Srbijo.

Drugi člen navedbe pravi, da je bistveni del dekreta zemljevid v razmerju 1:200.000, na katerem so začrtane nove meje z rdečim. Začrtano mejo naj takoj zasede hrvatska vojska in oddelki ustašev, razen področje mesta Zemuna ter okolice, ki tvorijo sicer del Hrvatske, vendar pa bodo ostali v sporazumu z Nemčijo pod vojaško zasedbo nemški čet do konca vojne.

Poglavnikov odlok je stopil v veljavo z današnjim dnem.

V zvezi s tem se je izvedelo z uradnega mesta, da bodo ostale meje hrvatske države proti Sandžaku in proti Črni gori določene v sporazumu z merodajnimi činiitelji.

Zagreb, 8. junija. s. Listi naglašajo z velikim navdušenjem veselje hrvatskega naroda zaradi končno določenih mej proti Srbiji, ki so v skladu s težnjami in zgodovinskimi pravicami hrvatskega naroda. Hrvatska prestolnica je vsa v zastavah in preživlja, sodeč po znanosti, zelo pomembne zgodovinske trenutke. »Hrvatski narod« piše, da so sedaj določene meje, ki so vedno delile dva svetova ter dve kulturi, ki so delile zapadno rimsko cesarstvo od Vzhoda. Dva velika voitelja prijateljskih narodov sta se enkrat podala dokaz svoje pravčnosti, ko sta s popolnim razumevanjem sprejela predloge poglavnika glede ureditve mej med Hrvatsko in Srbijo. Velikima graditeljema nove Evrope je zagotovljena hvaležnost hrvatskega naroda, ki globoko občuti, kako so s tem po-

pravljene vse krivice, ki so bile prizadete Hrvatski.

Poglavnik se je vrnil v Zagreb večeraj popoldne in so ga ob povratku sprejeli vsi doglavniki, ki so mu izrazili zadovoljstvo nad uspehom, doseženim v Nemčiji. Pri tem se je na Markovem trgu razvila slavnostna manifestacija. Oddečki ustašev so s fanfarami izkazali čast svojemu poglavarju.

Japonska priznala neodvisno Hrvatsko

Tokio, 8. jun. s. Uradno se potrjuje, da je japonska vlada priznala samostojno državo Hrvatsko. Zunanji minister Macuoka je sporočil ta sklep zagrebški vladi. Listi tudi javljajo, da bo kmalu otvorjeno japonsko poslanstvo v Zagrebu.

Prekop Dunav-Jadran

Zagreb, 8. jun. s. Današnji listi se bavijo z načrtom za gradnjo prekopa Dunav-Jadran, ki bo vodil iz Vukovara po Savi do izliva Kupe v Savo, kjer se bo obrnil proti Oslju, odtod pa bo končno speljal v Bakarski zaliv. Prekop bo ploven za ladje do 1500 ton. S tem bi bila pot Hamburg-Suez skrajšana za nekaj 3000 km. Ves izvoz srednje Evrope bi s tem prekopom dobil svojo prirodno izhodno pot. Jasno je tudi, da bi ta prekop bil izrednega pomena za hrvatsko narodno gospodarstvo.

Gradnja delavskih hiš na Hrvatskem

Zagreb, 8. jun. s. S posebnim dekretom je bil določen kredit 100 milijonov dinarjev za gradnjo delavskih stanovanjskih hiš. Zgradili bodo 84 stanovanjskih hiš z vrtovi. Dela so se že pričela in bodo dovršena v 100 dneh.

Dobave italijanskega riža Hrvatski

Zagreb, 8. jun. s. Iz poučenih krogov je bilo mogoče izvedeti, da bo Italija v smislu trgovskega sporazuma dobavljala Hrvatski riž v množinah, ki bodo znašale polovico prejšnjih dobav bivši Jugoslaviji.

Javna dela v Ljubljanski pokrajini

Rim, 8. jun. Agencija Stefani poroča iz Ljubljane:

Med tukajšnjim prebivalstvom je zbudila veliko pozornost vest, da je ministrski svet na predlog Duceja večeraj odobrila načrt za javna dela v Ljubljanski pokrajini. Gre za obsežen skupek del, ki bodo stala pol milijarde dinarjev, kar znaša 150 milijonov lir. Znesek bo razdeljen na tri dele in bo prva anuiteta znašala 70 milijonov lir. Zelo važen je načrt za izgradnjo cest, ker določa sistematsko izgradnjo velike državne ceste od stare meje do Ljubljane ter temeljito popravilo vse cestne mreže Ljubljanske pokrajine. Všetne so tudi manjše ceste, za katerih popravilo bodo skrbeli pokrajina in občinske uprave. Drugi del vrsta je določen za bolnice, zlasti za kirurški paviljon. Tretja kvota bo porabljena za univerzo ter za izpopolnitev študijske knjižnice in raznih važnih institutov.

Pet milijonov lir je nasloped določenih za prvih 150 stanovanjskih hiš, ki jih bo zgradila država v dveh letih 300. Pri teh javnih delih bodo upoštevana predvsem domača podjetja in domača delovna sila.

Izvrševanje oblasti v Ljubljanski pokrajini

Rim, 8. jun. s. Uradna »La Gazzetta Ufficiale« objavlja zakonsko odredbo, s katero se do nadaljnjega na ozemlju Ljubljanske pokrajine daje zakonita moč odlokom, ki jih je izdala italijanska zasedbena oblast. Visoki Komisar izvršuje odredbe, ki so jih izdale zasedbene oblasti.

Sklicanje korporacijske zbornice

Rim, 8. jun. u. Zbornica fašijev in korporacij je sklicana na plenarno sejo za torek 10. t. m. ob 17. uri.

Bardossyjev povratek v Budimpešto

Budimpešta, 8. jun. d. Madžarski min. predsednik Bardossy se je danes vrnil iz Rima v Budimpešto.

Razširjenje bolgarskega železniškega omrežja

Sofija, 8. jun. d. Po dogovoru med nemško in bolgarsko vlado sta bili železniški progji Caribrod-Niš in Niš-Skopje priključeni bolgarskemu železniškemu omrežju.

Sofija, 8. junija. s. Danes so v Ruščuku svečano otvorili ter izročili prometu brod, določen za direktno zvezo med Bolgarijo in Rumunijo. Otvoritev se je izvršila s posebno svečanostjo. Prisostvovali so ji predsednik vlade Filov ter drugi člani vlade, nadalje poslanika Italije in Nemčije v Sofiji, rumunski odpravnik poslov in druge osebnosti.

Huda železniška nesreča v Rumuniji

Bukarešta, 8. jun. u. Večeraj zjutraj se je na postaji Alvesti primerila huda železniška nesreča. Pospešeni vlak, prihajajoč iz Moldavske, se je z vso silo zaletel v mešani vlak, stoječ na postaji. Nesreča je zahtevala 10 smrtnih žrtev in 30 ranjenih.

URADNI RAZGLASI

Omejitev porabe svežega govejega in svinjskega mesa

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino glede na uredbi (o varčevanju z živili) z dne 23. avgusta 1940 in smatrajoč za potrebno, da se spremenijo določbe o omejitvi porabe svežega govejega in svinjskega mesa, odreja:

Cl. 1. Sveže goveje in svinjsko meso se sme prodajati samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Za bolnišnice pa je dovoljeno dobavljati te vrste meso tudi ob drugih dnevih v tednu po predhodni odobritvi Prehranjevalnega zavoda (Prevodva) za Ljubljansko pokrajino.

Cl. 2. Restavracije, gostilne, krčme in drugi taki javni obrati smejo oddajati jedila, pripravljena z mesom iz člena 1., samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Noben obrok ne sme obsegati več ko eno mesno jed v teži največ 150 g; ta teža se nanaša na sveže meso (brez kosti).

Cl. 3. Določbe prednjih členov se ne uporabljajo na goveje in svinjsko notrino (možgane, jezik, pljuča, srce, jetra, ledvice, vampe, vranico itd.).

Cl. 4. Kršitelje te navedbe se kaznujejo denarno s 3000 do 15.000 dinarji, v hušjih primerih pa z zaporom do treh mesecev in z odvzemo obrtne pravice.

Cl. 5. Razveljavljajo se vse določbe, nasprotujoče tej naredbi, ki stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 6. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Predpisi o zatemitvi

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi banske navedbe o zatemitvi z dne 18. maja 1940, objavljuje v Službenem listu št. 234-42, odreja:

Cl. 1. Nočni čas, za katerega veljajo odredbe o zatemitvi, je določen z naredbo Visokega Komisarja.

Cl. 2. Prekrški odredb navedbe z dne 18. maja 1940, ki bi ne bili huje kaznivo dejanje, se kaznujejo denarno s 100 do 5000 dinarji, v hušjih primerih pa z zaporom od 5 dni do 2 mesecev. Prav tako se kaznujejo tudi tisti, ki bi zatemitve ovirali ali preprečevali.

Cl. 3. Do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemitvi v času od 22.30 do 4.30 ure.

Cl. 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem 9. junija 1941-XIX.

Ljubljana, 6. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Dodatek k maksimalnemu ceniku št. 1.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa v smislu navedbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX dodatno k ceniku št. 1 z istega dne naslednje maksimalne cene za sveža jajca:

na drohno: jajca (nad 58 g) din 2, Lit 0,60, jajca (pod 58 g) din 1,75, Lit 0,53;

na debelo (v prodaji po proizvajalcih in trgovcih): jajca (nad 58 g) din 1,75, Lit 0,53, jajca (pod 58 g) din 1,50, Lit 0,45.

V Ljubljani, dne 7. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Nemško vojno poročilo

Uničenje angleškega trgovskega brodovja

Berlin, 8. junija. Nemško vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Podmornica pod vodstvom kapitana Hesslerja je potopila 21.250 br. reg. ton sovražnega ladjevja. S tem je ta podmornica potopila pri svojem podjetju skupno 7 ladij s 42.641 br. reg. tonami.

Nemško letalstvo je potopilo v poslednji noči ob zapadni škotski obali 3 obo-rožene sovražne trgovske ladje s skupno 21.000 br. reg. tonami. Dve nadaljnji veliki ladji sta bili poškodovani v škotskih vodah in na Atlantiku. Bojno letalo je uničilo z bombami sovražno stražno ladjo ob angleški vzhodni obali.

V severni Afriki je nemško in italijansko topništvo učinkovito obstreljevalo angleške ladje v luki Tobruka. Nemška letala so uspešno napadala postojanke sovražnih baterij in kolone motornih vozil. Sovražnikova letala niso niti podveli niti ponoči priletela nad nemško ozemlje.

Napad na Aleksandrijo

Berlin, 8. jun. s. V noči na soboto je nemško letalstvo z velikim uspehom napadlo konvoj ladij, ki je bil namenjen proti izlivu Temze. Pri tem je bila neka ladja hudo poškodovana, neka druga tovrne ladja pa je bila tako silovito zadeta, da so jo kasneje letalske izvidnice opazile v zelo kočljivem položaju. Razen tega poročajo, da so se večeraj razvili razni letalski dvoboji, med britanskimi in nemškimi lovci nad Kanalom, v teku katerih je bil sestreljen en »Spitfire«. Nemško letalo za dolge polete je na Atlantskem morju 600 km zapadno od severnega rta Škotske napadlo obo-roženo trgovsko ladjo ter ji prizadelo hude poškodbe. Ta ladja je imela 5000 ton. Pred vzhodno britansko obalo je nemško bojno letalo napadlo neprijateljsko izvidniško ladjo ter jo zadelo takoj s prvimi bombami. Mala ladja se je začela takoj potapljati, tako da ni nikakega dvoma o njenih izgubah.

Monakovo, 8. jun. s. Uspešno letalsko bombardiranje Aleksandrije je še vedno predmet žive pozornosti vsega nemškega tiska. Listi predvsem naglašajo, da dokazuje popoln uspeh tega podjetja strateško važnost zasedbe otoka Krete, zlasti za nadaljnji razvoj akcij v vzhodnem Sredozemlju. Münchener neuste Nachrichten pravijo, da je nemško letalstvo napravilo svoj prvi poset na suški fronti ter dokazalo, da je bila Kreta v najkrajšem času izpremenjena v močno napadalno oporišče. Po zasedbi Krete je Aleksandrija stalno v dosegu nemškega letalstva osti, ker je

oddaljena komaj 550 km od oporišč na otoku in 450 km od Soluna. Tako je to zelo važno angleško oporišče v vzhodnem Sredozemlju v kleščah ter je izpostavljen resnim nevarnostim ter mora posej vedno računati na letalske napade.

Egiptska vlada še ni protestirala v Berlinu

Berlin, 8. jun. s. Do danes ni prišel od egiptske vlade nikak protest zaradi bombardiranja Aleksandrije. Ker se je švedska vlada izjavila, da ni pristojna v tej stvari, pravijo v Berlinu, da bo sličen protest, ako bo sploh prišlo do njega, predan po posredovanju perzijske vlade, vendar pa naglašajo, da je Aleksandrija vojna luka ter važna pomorsko oporišče Britanije in da letalstvo osovinskih sil napada samo vojaške objekte.

Nesreča angleškega hidroplana pri Gibraltarju

Madrid, 8. jun. s. V Gibraltarskem zalivu je britanski hidroplan hotel pristati na morju, pri tem pa je treščil v vodo in se je potopil. Z letalom vred je izginila v globini tudi njegova posadka.

Napad na konvoj v Kanalu

Berlin, 8. jun. s. O bombardiranju važnega središča za oskrbo britanskih čet in važnega pomorskega oporišča Aleksandrije poroča neki udeleženec te akcije naslednje podrobnosti:

V razmeroma zelo kratkem času smo prileteli nad britansko vojno pristanišče. Velike zgradbe in skladišča bencina stoji druga ob drugi vzdolž južnega nabrežja pristanišča. Skladišča živil se vlečejo ob nabrežju in naše bombe padajo naravnost v sredo mednje. Dvigajo se mogočni plameni proti nebu in ogenj se širi na vse strani v pristanišče. Grom eksplozij je jačji in bobnenje protiletalskih topov, ki v dimu ne morejo pogoditi nikogar izmed napadalcev. Še enkrat preletimo goreči pristaniški del in z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo z velikim uspehom opravili svojo nalogo, ki je obstajala v tem, da razrušimo velike pristaniške naprave, arzenale in cisterne.

Berlin, 8. jun. s. Pri Loch Ewe ob zapadni obali Škotske je nemško bojno letalo potopilo veliko trgovsko ladjo 15.000 ton, ki so jo zadelo štiri bombe. Druga nemška letala so napadla angleške ladje v izlivu Temze ter povzročila eksplozijo na krovu nekega parnika (8000 ton) ter poškodovala neko drugo ladjo (7000 ton).

Borba za obstoj angleškega imperija

V Londonu spoznavajo pogreške svoje vlade

Rim, 8. jun. s. Tajnik prvega lorda britanskega admirala Fletcher je dejal v nekem svojem govoru v Keyshenu, da znana žilavost angleškega naroda, kakor je odlična lastnost, ne zadostuje več za zmago v moderni vojni. Fletcher je dejal, da stoji Anglija pred popolnoma novo vojno, ki danes zahteva bliskovite odločbe in brezmejno požrtvovalnost. Danes gre za obstoj Anglije in njenega imperija. Doslej so Britanci svoje račune delali na temelju stare tradicije ter je Britanija vedno dobila zadnjo bitko, dasi je bila splošno marsikake vojne temeljito pobita. Govornik je dejal, da bi to pot staro pravilo morda ne obveljalo. Britanija se lahko ogne poraza samo, ako nagne vse svoje sile ter pokaže več moči ter boljše uspehe kakor doslej. Fletcher je ostro kritiziral ameriško mišljenje, da je treba doseči uspeh z najmanjšim naporom moči in čim manjšimi žrtvami. Britanci morajo pomisliti, da vodijo vojno z neprijateljem, ki ima v vojnih pripravah za seboj prednost sedmih let, dočim Velika Britanija tega časa ni izkoristila za vojne priprave. Prva stopnja, v kateri morja zmagati Anglija, je bitka delavnic.

Rim, 8. jun. s. Londonski list »Times« priobčuje zelo pesimistično poročilo o angleškem položaju. List piše, da bi britanski imperij ne preстал preizkušnje, ako bi se neuspeh na Kreti ponovil na Cipru.

Bolgarski kralj pri Hitlerju

Obersalzberg, 8. jun. u. Nemški kancelar Adolf Hitler je v prisotnosti zunanjega ministra Ribbentropa sprejel v avdenci bolgarskega kralja Borisa.

Lavalov povratek v Vichy

Berlin, 8. jun. u. Po šestmesečni odsotnosti se je večeraj Laval vrnil v Vichy. Kakor je znano, se je takoj po ministrski krizi 13. decembra preselil v Pariz. Po poročilih listov bo Laval prebil nekoliko dni na svojem posestvu pri Vichyju in bo po vsej verjetnosti kmalu pozvan v vlado, po drugih vesteh pa bo morda imenovan za francoskega poslanika pri vladi kake velesile.

Radio Ljubljana

Sprememba v sporedu radia za novejšnji večer (v nedeljo): Ob 20. napoved časa in poročila iz Rima. Ob 20.30 pričetek lirčne sezone EIAR: Vincenzo Bellini, Norma, opera v 4 dejanjih, libreto Felice Romani. V odmorih — poročila v slovenščini in slovenska glasba.

Objave

Pogreb generalnega tajnika TPD gosp. Joška Pogačnika bo danes popoldne ob 17. iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah in ne iz kapelice sv. Jožefa, kakor je bilo objavljeno.

Zensko kolo znamke Diamant, povesno novo, črno plesanko, evidenčna številka 193.662/B, s pokromanim stolcem za prtljago nad zadnjim kolesom, ml je bilo v soboto ob 16. ukraden po Zormanovo trgovino na Celovških cestih. Kdorkoll ml poma-ga, da kolo dobim nazaj, prejme lepo denarno nagrado. — Emilija Pogačarjeva, Jasna poljana 1 (ob Tyrševi cesti).

Inserirajte v „Jutru“!

Odpor proti Rooseveltovi politiki v ameriškem kongresu

Opozicija zahteva umaknitev zakonskega predloga o zaplembi zasebnega imetja za vojne namene

Washington, 8. junija. s. Narasčajoča opozicija kongresa proti zakonskemu načrtu, po katerem naj bi se predsednik Roosevelt pooblastil, da lahko zapleni vsakršno zasebno imetje v vojne svrhe, je pripravila vodje parlamentarne večine, ki so se prepričali, da bi mogel ta načrt naleteti na odločen odpor mnogih parlamentarcev, do tega, da so vladi predlagali, naj ta načrt umakne in ga zamenja z drugim načrtom, ki bi omejil pooblastilo nad zaplembo določenih industrijskih podjetij in še to pod določenimi pogoji.

Washington, 8. jun. s. Vpliven član vlade, ki noče, kakor beleži agencija »Associated Press«, da bi se objavilo njegovo ime, je potrdil, da ima zvezna vlada namen v ponedeljek predlagati reprezentanč. zbornici, naj jo pooblasti za zaplembo nekaterih tovarn in drugih delavnic, ki so zaradi stavk že nekaj časa zaprte. To bo potemtakem prvo uveljavljenje poslednjih Rooseveltovih ukrepov glede zaplembe privatne imovine. Najnovejši ukrep je zahtevalo poveljništvo vojne mornarice, ki ga je podprl tudi centralni urad za proizvodnjo. Obe instanci sta v skrbah, da bi stavke paralizirale proizvodnjo vojnih potrebščin, predvsem pa letal, ter tako povzročile izgubo mnogih sto milijonov dolarjev. Vedstvo tovarn in delavnic, ki bodo zaplenjene, bosta prevzeli vrhovni poveljništvi vojske in mornarice.

Amerika in Francija

Washington, 8. junija. s. Državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull je novinarjem dal nekaj kratkih izjav o sedanjem položaju vlade v Vichyju. Med drugim je dejal, da je francoska politika nevarna za zapadni kontinent. Po njegovih informacijah ima agresivni značaj.

Washington, 8. jun. d. Francoski poslanik Hays je v razgovoru z zunanjim ministrom Hullom podal novinarjem izjavo, v kateri je demantiral kot povsem netočne vesti, da bi se bile čete držav osi izkrcale kjer koli v francoskih kolonijah na bližnjem vzhodu. Zlasti ni res, da bi se bilo tako izkrcanje izvršilo v Siriji. Francija, je dejal Hays, se izogiba vsakemu dejanju, ki bi moglo izzvati angleški napad. Francija je sicer odločena, da brani svojo posest proti vsakomur, sama pa niti na kopnem niti na morju niti v zraku ne bo nikogar napasti.

Trst, 8. junija »Il Piccolo« poroča: Ameriški državni tajnik Cordell Hull je dal nekoliko izjav o sedajšnji politiki vichijske vlade. Med drugim je izjavil, da je vichijska politika grožnja varnosti zapadne polote. Zaradi teh besed so se francosko-ameriški odnošaji še bolj poslabšali in merodajni krogi razpravljajo o možnosti popolnega preloma med Vichyjem in Washingtonom. Francoski poslanik Henri Hays je zahteval od Cordella Hulla takoj razna poljsnita, ko je slišal o njegovi izjavi, odklonil pa je vsako izjavo novinarjem, preden ni govoril z njim. Tudi državno podtaništvo za zunanje zadeve se je zavzelo v popoln molk glede možnosti prekinitve odnošajev s Francijo, vendar pa nekateri pozorni opazovalci ne izključujejo, da bo prišlo do prekinitve odnošajev, čim bo ameriška vlada priznala de Gaulle.

Predsednik Roosevelt je odločno zavrnil vest, da je ameriški poslanik v Londonu Winant prinesel v Washington angleške mirovne predloge, ter je dostavil, da je Anglija še zelo daleč od takih namer. Vest o mirovni ponudbi so bržkone raznesli simpatizerji osovinskih sil. Predsednik je večeraj podpisal in dal objaviti zakon ki ga pooblašča, da zaseže vse tuje ladje, zasidrane v

ameriških lukah. Obenem je izdal odlok, ki pooblašča zvezno komisijo za trgovsko plovido, da prevzame dotične ladje.

Znani pristaš Rooseveltove bojevitve politike senator Pepper je večeraj govoril v državi Cansas in je med drugim dejal, da ima samo Amerika dovolj sil, da iztrga zmago osnim državam. Nadaljeval je, da je za Zedinjene države napočila usodna ura, takoj pa je obenem pričel jadikovati, da so se v državi pojavile neodločnost, nesloga, nezadovoljstvo ter negotovost. Skoroj ob istem času je govoril v Pittsburghu senator Wheeler, znani nasprotnik Rooseveltove politike, in je dejal, da je Roosevelt spravljal državo prav na rob vojne ter da na vse kriplje podpira vojne hujskače, ki hočejo napraviti nepopravljivo škodo.

Wendell Wilkie za koncentracijo ameriškega gospodarstva

Chicago, 8. jun. d. Wendell Wilkie je imel v petek tukaj govor, v katerem je zahteval, naj bi se celotna vojna industrija v Zedinjenih državah centralizirala in podredila eni sami osebi, ki bi bila neposredno odvisna od predsednika. Wilkie je dejal, da zahteva proglasitev izrednega stanja nadaljnji izredni ukrep, koncentracijo vsega ameriškega gospodarstva v en sam veliki stroj. Wilkie je dalje pripomnil, da Anglija ne bo mogla dalje vzdržati, če sedanje izgube angleških trgovinskih ladij ne prenehajo ali se ne zmanjšajo, sicer pa morajo Zedinjene države zagotoviti Angliji povečane dobave.

Najtežji problem ameriške plovbe

Buenos Aires, 8. jun. s. Zunanji minister Argentine Ruiz Guinazu je izjavil poročevalcu brazilskega lista »Eazon«, da se ne more izraziti službeno o sedanjih političnih problemih in evropski vojni, ker se mora prej posvetovati z drugimi člani vlade. Glede na ukrepe posameznih ameriških držav, ki so bili odrejani zaradi težav, nastalih sprico pomanjkanja trgovskega ladjevja, je dejal, da predstavlja ta problem dejansko eno največjih težkoč ameriške trgovske plovbe.

Stavka v Detroitu

New York, 8. jun. s. Vodstvo škodovih tovarn v Detroitu je objavilo, da je prisiljeno za 24 ur zapreti svojo največjo tovarno na River Rouge in 16 drugih tovarniških objektov. Ukrep je baje v zvezi s stavkami. Uprava je ugotovila, da so na mestu 5.350 izdelovalci v zadnjih dneh le po 4.500 motorjev na dan.

Japonska pogajanja z Nizozemsko Indijo

Tokio, 8. jun. d. Večeraj dopoldne je posetil japonsko zunanje ministrstvo uradni zastopnik Nizozemske Indije v Tokiju ter je izročil uradni protest svoje vlade zaradi nedavne izjave zastopnika japonskega zunanjega ministrstva, v kateri je dejal, da Nizozemska Vzhodna Indija ne kaže iskrenosti v pogajanjih z Japonsko.

V uradnih japonskih krogih izjavljajo, da Japonska na ta protest najbrže sploh ne bo odgovorila, ker to ni potrebno.

Kronika

Carinarnica v Metliki že posluje

Metlika, 8. junija. V Metliko je dospel oddelek ljubljanske carinarnice in odprl svojo pisarno na kolodvoru. Glede na novo zasedbo meje med Ljubljansko provinco in samostojno državo Hrvaško je postala železniška postaja v Metliki obsejna postaja za izvozno carinjenje vsega blaga razen onega, ki spada pod kemično analizo. Za vse blago, ki se izvažata, pa mora biti seveda dovoljenje Visokega komisarijata za Ljubljansko provinco. Pokazalo se je, da je na novi obmejni postaji zavladalo vse živahnije gibanje in bodo glede prometa storjene potrebne mere. Dosedanje število uslužbenec ne zadostuje za živahni promet na obmejni postaji.

Marsikaterega potnika je novost uvedbe carinske postaje povsem nepričakovano

zatekla, ker ni poznal carinskih predpisov. Da bo javnost poučena, naj navedemo, da je pri potovanju na Hrvaško dovoljeno nesti s seboj do 2000 din po osebi ali 250 lir. Pri dopotovanju iz Hrvaške v Ljubljansko provinco pa je dovoljen potniku prnesti samo do 250 lir, toda nobenih dinarjev.

Vzporedno z oddelkom ljubljanske carinarnice v Metliki, ki posluje na kolodvoru, posluje tudi oddelek italijanske finance na glavnem mostu preko Kolpe pri Jurovskem brodu poleg metliškega mestnega kopališča. Z zaporo te prometne žile se je na mah ustavil že preživahni promet posebno s konji, ki so postali predmet najštevilnejših kupčij, o čemer smo poročali v nedeljskem »Jutru«.

Kako je danes v Murski Soboti

Vendsko-madžarsko kulturno društvo je bilo pred kratkim ustanovljeno v Murski Soboti. To društvo je delovalo že pred svetovno vojno. Na občnem zboru so bili zastopani vsi vidnejši predstavniki soboške javnosti; za predsednika je bil izvoljen župan g. Ferdinand Hartner, za tajnika šolski nadzornik g. Antauer, v odboru pa so tovarnar g. Josip Benko, dekan g. Krantz in župnik iz Pertoče g. Varda, evangelijski senior g. Stefan Kovač in kaplan g. Aladar Darvas, predsednik SK Mure g. Lipič itd. O občnem zboru je obširno poročal soboški lokalni list »Muraszombat és Vidéke«, ki ga je začelo izdajati društvo kot svoje glasilo. Tednik je pisan v mađarskem jeziku in prekmurjskem narečju, vendar pa ne v oni kizmičevi protestantski slovenščini pred 200 leti, kakor smo je čitali na lepkih.

nemščino in zgodovino ter zemljepis pa evangelijski kaplan g. Aladar Darvas. K pripravljalnemu tečaju se je javilo okrog 30 maturantov. Tečaj je v učilnici trgovskega doma, matura pa bo v času med 15. in 30. junijem.

Te dni je bilo tudi vpisovanje v prihodnje šolsko leto z namenom, da se dožene točno število učencev in se izberejo prostori za novo gimnazijo. Nekateri namreč predlagajo, naj bi bila gimnazija prihodnje leto v novem poslopju osnovne šole, ki se zdej gradi. V prvi razred se je vpisalo samo 51 učencev, v drugega pa 80. Solnina znaša na leto 1000 din.

Zelo živahna je zdaj nogometna sezona v Murski Soboti. Vsako nedeljo je ob veliki udeležbi občinstva tekma med Muro in kakim sosednjim klubom. Otvoritev tekme je bila med Muro in vojaško reprezentanco, ki jo je Mura izgubila s 3:4. Ob tej priliki je bilo izrečenih mnogo govorov, nogometaši pa so položili prisego. Proti reprezentanci Körmanda so enkrat zmagali, drugič pa izgubili, proti Sombathelyju pa so obakrat izgubili in sicer doma s 3:7, v Sombathelyju pa z 2:6. Tu so bili izredno gostoljubno sprejeti in pogostjeni.

Denar je v Prekmurju zamenjan v ugodnem razmerju 16:1. V soboških denarnih zavodih ga je bilo zamenjanega za 50 milijonov, v lendavskem pa za 30 milijonov dinarjev. Nihče ni pričakoval, da imajo ljudje toliko denarja doma skritega. Tako je marsikdo, o katerem so mislili, da je siromak in je užival kmečko zaščito, zamenjal nad 100.000 din.

mlajši pri risanju perspektiv in senčenju. Nekoliko bolj negotove pa so mlade roke pri ustvarjanju antičnih portretov. Leva stena risalnice je vsa drapirana s klasičnimi boginjami in bogovi pa velikani zgodovine posebnost starega veka. Toda tudi tu zasledi oko marsikatero presenetljivo uspešno delo. Nekaj risarskih perspektiv je obdelalo uspešno razne človeške ude, posebno roke in noge. Drugi so se spet vrgli na kupolo cerkve sv. Petra v Rimu in na druge antične in sodobne stavbe. Tudi razni stroji so spretno upodobljeni. Nekateri so vzeli na piko svoje profesorje in sošolce. To priča cela vrsta portretov in karikatur. Najmanj je posrečenih akvarelov. Malokateri spretno meša barve. — Vsekakor pa napravi likovna razstava srednješolcev najboljše vtis. Mladi razstavljalci so pokazali v splošnem mnogo dobre volje, poguma in nekateri tudi skrite talente. Kdor si je pazljivo ogledal obsežno razstavo, si more ustvariti tudi približno sliko bodočih poklicev mladih umetnikov. Brez dvoma bo izšlo iz njih precejšnje število arhitektov, stavbenikov, strojnikov in nekaj resničnih slikarjev. Marsikateri nižješolci kaže že zdaj slikarski talent in s svojimi izrazitimi potezami prekaša svojega tovariša v osmem razredu.

Nekaj boljših slik je razstavljenih na »Zarovi« razstavi v drugem nadstropju gimnazije, prav tako v risalnici. Nad sto portretov, skic, risb in monotipij je tu. Par dobrih pokrajinskih akvarelov in večja ojnata slika prednjačijo ostalim. Tudi par portretov je dobrih. Najslabše so brez dvoma monotipije in skice. Najbolj viden na tej razstavi pa je mladi Potnik. Razstavil je nekaj portretov in drugih del ter dva kipa iz mavca, portreta svojih sošolcev. Njegovi portreti ne kažejo ničesar posebnega, pač pa se bo, upajmo, razvil v dobrega kiparja. Potrebno mu je izoblikovanje, volja in še posebno samokritika, kar velja v prvi vrsti tudi za ostale. Tudi ta razstava napravi dober vtis in dokazuje, kako potrebne in koristne so take prireditve za razvijanje in odkrivanje skritih ustvarjalnih sposobnosti naših nadebudnih mlajmlajših. — mir.

Z razstave naše moderne v Jakopičevem paviljonu

Razstava bo odprta do 22. junija

Miha Maleš — Motivo da Spalato
Miha Maleš — Motiv iz Splita

Miha Maleš se je rodil na Jeranovem pri Kamniku leta 1903. Umetniško akademijo je posejal v Zagrebu, na Dunaju in v Pragi, kjer je zaključil svoje slikarske in grafične študije leta 1927. V študijske svrhe je prepotoval Nemčijo in Italijo. Razstavljal je svoja dela kolektivno v Pragi, Zagrebu, Beogradu (1938), Milanu (1939) in večkrat v Ljubljani. Sodeloval je na mednarodni razstavi v Firenzi, na razstavi moderne slovenskega slikarstva v Pragi, na reprezentativnih jugoslovanskih razstavah v Luovu, Krakovu, Varšavi, Londonu in v Rimu (1937). Maleševa dela se nahajajo v Ljubljani (Narodna galerija, Narodni muzej, Mestni muzej), v Rimu (odkupil na razstavi znanji minister ekscelencija grof G. Ciano), v Milanu (Galleria d'arte moderna, Casa d'artisti) itd. Leta 1931 in 1932 je poslikal cerkev v Cirkveni na Hrvaškem (tu tudi slikana okna), leta 1933 je slikal cerkev v Vočini v Slavoniji. Maleš je najplodovitejši slovenski grafik, ilustrator in izdajatelj bibliofilijskih izdaj.

O Maleševi umetnosti so izšla sledeča dela: Emile Schaub Koch: »Miha Maleš«

(Ljubljana-Firenze, 1937), dr. Stane Mikuž: »Litografije Mihe Maleša« (Ljubljana, 1939) dr. Rajko Ložar: »Podobe Mihe Maleša« (Ljubljana, 1940). Miha Maleš je tudi ustanovitelj in glavni urednik »Umetnosti«, revije za umetniško kulturo, ki izhaja že peto leto v Ljubljani.

Njegovo delo preveva kultiviran estetičizem, ki je bil najbolj duhovno prilagodljiv krogu zzhodnoevropskih mojstrov (na primer Matisse, Modigliani). Maleševe misli danes niso več poljubno smeli odmevi, temveč prizkušene skrb za lastno formatno izbrusenost.

Uspešen nastop mladega violinista

Mladi violinist Miran Viher je prišel z okusno izbranim sporedom v malo Filharmonično dvorano. Corelli, Mozart, Respighi in Paganini, čeprav v obdelavi Poljaka Szymanovskega so že imena, ki more ob njih mladi violinist razkazati svoje znanje. Zlasti Mozart tvori kamen preizkušnje tako v tehničnem, kakor zlasti v izraznem oziru. Vrhunska predvaba Mozartovih violinistkih koncertov kakor vsega njegovega scilističnega opusa, se oklepa strogo objektivnega ustroja. Vse mora v prednašnju biti izdelano do zadnje podrobnosti, takorekoč od takta do takta, vsi okrasni točno izmirjeni, tempi uravnoveseni. Glavni učinek je prepuščen Mozartu samemu, njegovi tvorbi, njegovi božanski melodični in ritmični zamisli. Romantična izvajanja so bolj znak nedodelanosti in pomanjkanja resnične virtuosne kvalitete.

Sloves, ki ga uživa Viher po svojem resnem, upravnem resnobnem pojmovanju glasbe in svojega študija na goslih vobče, je po pravici privabil v malone pretresno dvorano vse polno ljubiteljev violiniske solistične glasbe. Pred sabo so ugledali še čisto mladega, prav nič od »šudežnih« nastopov izpremenjenega goslača. Izpremenilo pa se je v mnogoterm vse ostalo. Predvsem njegovo znanje, ki se je neznanosko poglobilo. Nekaj so zapustili na njem tudi njegovi odlični učitelji. Dosedajni bi moral pristaviti. Kajti Viher ni napol človek. Iz njega kipi mlada energija. Predvsem pa čuti v sebi gonilno silo do še večje, popolnostne izraznosti. Mnogo je storil. Dosegel je zavidno polnost tona in mnoge predele Mozartovega D-dur koncerta je zaigral mojstrsko, z dovršeno tehniko.

Ze v Corellijevi e-mol sonati je razkazal svojo lepo kantileno. Mehko, položno petje mu na moč ugaja. Na Testoriju jo je razkazoval na pretek. Nenavadno toplo mu je zvenela tudi g struna.

V Mozartovem koncertu s težkimi Davidovimi kadencami je polagal svoj pravi izpit. Izpadel je močno zadovoljivo. Kot rečeno, nekateri odstavki so izpričali Vihrovo solidno tehnično šolo. Manj oplajal je

njegov način interpretacije, ki je bil mladeniško zanosen, romantičen in v toliko premalo višinsko koncerten, čeprav s tem očem omaloževati Vihrove izredne nadarjenosti in že doseženega znanja. Kadence, kjer stopa tehnika v ospredje, je obvladal čisto, mojstrsko. Svojemu vibratu, kakor tudi loku bo moral posvetiti že še nekaj truda. Glede interpretacije pa bodo merodavne diskoteke, kadar mlademu mojstru ni dano poslušati svetovnih interpretov neposredno.

Respighijeva Sonata v h-molu je delce izbranega okusa. Čeprav staro že kakih 25 let, ne kaže tega v svojem prvem stavku, ki je tudi sicer najmočnejši. Napisana v slogu sonat za klavir in violino (brez običajne »spremljave«) preseneča z izvirno tematiko in razgibanim klavirskim partom. Ostala dva stavka učinkujeta bolj šibko in ne dosežata moči Moderata. Viher je sonato tega italijanskega modernista (v blagem, pravkar preteklem času in smislu) zaigral s komornim čutom in docela izčrpnim razumevanjem za njegove plemenite linije.

Škerjančevi novi skladbi Nesodobna bagatela in Lirična bagatela sta medli zadevi, od katerih je prva boljša in lepše izdelana. Vihrov Perpetuum mobile je napravljen po znanih vzorih, le z večjim povdankom sodobne akordike. Szymanovski je predelal nekaj Paganinijevih Caprices v njemu lastnem harmonsko kapricioznem slogu, jemajoč na ta način dokaj izvirnega in še danes mladostnega soka Paganinijevim umotvorom. Morda je bila Caprica št. 26 v tem oziru boljša, sprejemljiva.

Pianist Marjan Lipovšek je z izredno izrazno tenkočutnostjo narekoval dogodke, zlasti pri Mozartu in dvignil svojo mojstrsko oblikovano vlogo pri Respighiju do spontano ustvarjajoče samostojnosti.

Navdušeno občinstvo je toplo sprejelo mladega virtuosa. Upam, da ponese te vzpodbude na pot, ki ga bo sedaj po vsej priliki zanesla bolj na zapad ali jug, kjer bo našel na solah s priznanimi in dolgimi tradicijami šele pravo okolje za dokončno klesanje svoje virtuosne in solistične osebnosti. Dr. B.

Sklad za odkup hrvatskih ujetnikov

Ustanovil ga je v 18. stoletju zagrebški škof Franjo Tausi in bi se doslej z obrestmi nabralo čez milijon forintov

V zagrebškem »Novem listu« čitamo ugotovitve dr. Rudolfa Horvata, ki jih zaradi zanimivosti v izveleku stoletju objavljamo:

Sredi 18. stoletja je bilo na Dunaju pokrajinski zasedanje »Društva presvete Trojice za odkup kristjanov iz poganskega suženjstva« (Provincia sancti ordinis sanctissime Trinitatis de redemptione captivorum). Tedanji zagrebški škof Franjo Tausi je sklenil, da se v okrilju društva osnuje poseben sklad, katerega dohodki bi se uporabljali za odkup Hrvatov iz turškega suženjstva. V ta namen je 2. oktobra 1856 daroval v Zagrebu 2000 renskih forintov patru Danielu, ki je bil tedaj »redemptor« omenjenega društva. O tem je bila izdana v dveh primerkih spomenica, od katerih je enega dobil škof sam, drugi pa je bil shranjen v arhivu omenjenega društva na Dunaju. Iz zakladnice je razvidno, da se morajo v prvi vrsti odkupiti iz suženjstva »plemiči hrvatske narodnosti«, če teh ni, potem naj se odkupijo tudi hrvatski neplemiči.

Ta ustanova je razveselila vse Hrvate. V prejšnjih časih se je namreč čisto dogajalo, da so prišli Hrvati v turško suženjstvo, kjer se jim je zelo slabo godilo. Turki so navadno svoje ujetnike tako dolgo mučili dokler nis odobili zahtevane odkupnine. V tistem času pa ni bilo v prometu toliko denarja, kakor ga je danes. Zato so največkrat le s težavo zbrali odkupnino za Hrvate, ki ga je doletela nesreča, ko je branil svoj dom. O zbiranju odkupnin ve povedati hrvatska zgodovina mnogo žalostnih anekdot.

Škof Tausi je dal spomenico o ustanovitvi sklada prečitati na hrvaškem saboru 13. julija 1757 v Zagrebu. Hrvatski stanovi so s hvaležnostjo sprejeli pod svojo zaščito sklad rodoljubnega in človekoljubnega škofa. Pisec članka pravi, da mu nadaljnja usoda tega sklada ni znana in

da bi bilo dobro, če bi hrvatski sabor dal ugotoviti, kje se sedaj nahaja ta denar. Z obrestmi bi ta sklad po 175 letih znašal že čez milijon forintov. Sklad je prišel praktično v poštev le do leta 1791, ko je bila končana zadnja vojna med Avstrijo in Turčijo.

Red presvete Trojice za odkup ujetnikov je nastal okoli leta 1198, torej v času križarskih vojn, ko so mnogi kristjani prišli v turško in arabsko suženjstvo. Ta red sta osnovala Josip Matejski in Feliks Valojski. Josip je umrl l. 1213, v Rimu, Feliks pa l. 1212, v Oerfroidu, kjer je bil ustanovljen prvi samostan tega reda. Skozi stoletja je red presvete Trojice rešil 900 tisoč kristjanov iz poganskega suženjstva in je v ta namen izplačal okoli 5 milijard frankov. Če se je kdaj zgodilo, da kdo od muslimanov ni hotel ujetega kristjana pustiti na svobodo za denar, se je v takem primeru žrtvoval kdo od članov reda sv. Trojice in je osebnostno zamenjal nesrečnega ujetnika. 7000 takih zamenjav pozna zgodovina reda. Na višku razvoja je bil red v 15. stoletju, ko je imel 250 samostanov, ki so bili razdeljeni na 17 provinc. Danes šteje red samo 26 samostanov, v katerih živi 250 članov, ki se bavijo z dušebrižništvom in misijonskim delom med pogani. Glavni samostan »Trinitarcev« je samostan sv. Hrisogona v Rimu, drugi samostani pa se nahajajo v Italiji, Španiji in Južni Ameriki. En samostan je na Dunaju, kjer po vsej verjetnosti hranijo sklad škofa Tausija za odkup Hrvatov.

TUJSKI PROMET
— Povej mi, dečko, ali je tu v vaši vasi kaj posebnega?
— O, da, gospod. Mesar Štefan zna z ušesi migati, pekova Katra pa ima brke pod nosom.

O bodočem delu v sportu

Važna seja Slovenske sportne zveze — Sprejem njenih predstavnikov pri Eksc. Visokem Komisarju

V petek zvečer so se prvič po razidu naših sportnih organizacij sestali odborniki Slovenske sportne zveze. Ta seja je imela namen pregledati trenutno stanje sportnikov in sportnih naprav pri nas, bila pa je še posebno pomembna zaradi tega, ker je bilo dan prej pri Eksc. Visokem Komisarju sprejeto njeno zastopstvo, sestojelo iz predsednika dr. Pavlina, podpredsednika dr. Kötla in tajnika Gorca. Na seji SSZ, ki sta jo vodila najprej podpredsednik dr. Lapajne, potem pa predsednik dr. Pavlin sam, je daljše poročilo o položaju slovenskega sporta podal njen tajnik g. Gorec. Glavni številni podatki o sportnih napravah v naši provinci so bili na tem mestu že objavljeni. Tajnik je v glavnih obrisih očrtal novo nastali položaj za zvezo in vse njene ednice, pri čemer ni mogel zamočlati dejstva, da je zveza kljub vsemu prizadevanju prvih mesecev letošnjega leta, ostala brez sredstev.

Med razpravo v katero so posegali razni odborniki in predstavniki včlanjenih sportnih zvez, je bilo izrečenih mnogo dragocenih pobud za nadaljnje delo. Govorniki so med drugim predvsem podčrtavali potrebo, da je treba zbrati vse statistično gradivo o stanju sporta v naši pokrajini, vzporedno pa proučevati temelje in ustroj italijanskega sporta, da bo SSZ kot matična organizacija vsega slovenskega sporta v danem trenutku pripravljena na prilagoditve v novi okvir.

V razpravi so bila še razna druga pereča sportna vprašanja, katerih rešitev je prav tako nujna, med drugim o pristopu in udeleževanju šolske mladine v sportnih društvih in na terenih, o razširjenju območja SSZ na ostale organizacije, ki se bavijo s telesno vzgojo, o iskanju poti in možnosti, da bi bili vsi sporni prostori spet na razpolago samo sportnikom, o ugotovitvi premoženja o odnosu obveznosti sportnih društev, predvsem v krajih, ki so ostali izven sedanjih meja in podobnega več. Odbor je sklenil, da se bo zaradi čim živahniješih stikov med seboj in iniciative na sportnih terenih v bodoče sestajal čim pogosteje.

Slovenska sportna zveza je v teh dnevih

zaključila prvo leto svojega obstoja. Čeprav se po dosedanem delovanju ni mogla uveljaviti s takimi uspehi, kakor je slo to pri sorodnih organizacijah v Srbiji in posebno na Hrvaškem, ji je zdaj kot vrhovnemu predstavniku slovenskega sporta odredeno mnogo večje in pomembnejše področje. Želimo in upamo, da bo vztrajala v delu v onih smernicah, ki si jih je pravkar začrtala, ter tako zdaj znova uspešno opravlja pionirsko delo, kakršno je morala tudi njena predhodnica z enakim imenom po končani prvi svetovni vojni.

Važna odločitev SLAZ

Slovenska lahkoatletična zveza je upoštevajoč novi položaj atletičnega sporta v Ljubljanski pokrajini na seji dne 6. t. m. sklenila, da dovoljuje vsem verificiranim atletom prestop v drugi klub brez predpisane karenečne dobe, kolikor so atleti izpolnili svoje obveznosti nasproti svojnemu prejšnjemu klubu. Takšen prestop bo veljal samo do vključno 15. t. m.; vsi klubi morajo do tega dneva svoje atlete prijavit Slovenski lahkoatletični zvezi. (Gornji sklep je veljal tudi že za današnje prireditve SK Planine.) Tajnik

ZSK Hermes. Seja centralnega odbora v ponedeljek ob 19.30 v palači Grafike.

Razstava najmlajših

Na I. realni gimnaziji v Vegovi ulici so priredili srednješolci dve likovni razstavi, ki sta brez dvoma mnogo bolj uspešni kakor lansko leto, ko so se prvič predstavili javnosti.

V prostrani risalnici v prvem nadstropju so razstavili mladi slikarji več sto svojih bolj ali manj posrečenih del. Tako pestre razstave ne vidiš vsak dan. Po vseh štirih stenah in številnih mizah so cele vrste najrazličnejših risb, nanizanih tesno druga poleg druge. Na razstavi je vse, kar si počeli radovedno oko. Niže in višješolci so se postavili, vsak po svoje. Veliko je astronomsko preciznih risb raznih geometrijskih teles, mizarjskega, kovaškega in drugega orodja. Skoraj vsaka risba je dovršeno izdelana. Posebni mojstri so nekateri

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Umrl nam je po kratki bolezni naš ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Jakob Zalaznik

bivši kavarnar in posestnik

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek 10. t. m. ob ½5. popoldne iz kapelice sv. Jakoba na Zalah k Sv. Križu.

LJUBLJANA — BEOGRAD, dne 8. junija 1941.

Globoko žalujoči:

MALCI — soproga; TOMAŽ in JAKICA — otroka,
ter rodbine: ZALAZNIK, BUKOVEC, dr. GORSIČ in ostalo sorodstvo.

Zalujoči ostali

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Umrl nam je, previden s tolažili svete vere, v 88. letu naš dobri brat in stric, gospod

Edvard Hajek

bivši trgovec v Kamniku

Pogreb predragega pokojnika bo v torek 10. t. m. ob 4. popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah k Sv. Križu.
Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo 11. t. m. ob 7. zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

LJUBLJANA, dne 8. junija 1941.

Zalujoči ostali

Domov se je vrnil — umret

Po bombnem napadu so ga prepeljali v bolnišnico v Hercegovnem. Dali so mu nogo v mavco. Kdo bi vedel, kako je bila v takratni zmedii opravljena nujna pomoč, — očitna je samo posledica: Joško Pogačnik je začela noga v mavcu gniti, nastopilo je zastrupljenje, ugašal je up na okrevanje. Joško Pogačnik se je možato sprizajnil z usodo, izrekel je samo še svojo poslednjo željo: Pred smrtjo domov k objemu z drago družinico in potem k počitku v sveti domači zemlji.

Plemenitemu možu se je izpolnila plemenita želja.

Kdo si more predstavljati trpljenje, ki ga je moral prestati vse zadnje tedne, potem pa še na križevi poti iz daljnega Hercegovnega v Ljubljano! Joško Pogačnik pa je vse potrpežljivo prenesel. Dva dni je še medel v slajmerjevem zdravilišču v Ljubljani. Vzel je slovo od svojih dragih. Potem je vdano zatisnil oči.

Bil je vitez ne samo po rodu in imenu, marveč še prav posebno po značaju in poštenju. Ljubili smo v njem kremenitega predstavnika enega izmed najuglednejših gorenskih in obče slovenskih rodov. Njegov oče Josip vitez Pogačnik, veleposestnik v Podnartu, ki je umrl pred devetimi

let, je bil svojčas na Dunaju podpredsednik parlamenta, po prevratu pa prvi predsednik Narodne vlade za Slovenijo, poslanik in pooblaščen minister. Joško, njegov prvorojenec, po maturi v letu 1907 ni zdražal doma, srce ga je vlekel k vojni mornarici, v kateri je potem služboval do leta 1921 in jo je zapustil kot podpolkownik v rezervi. Nastopil je službo pri generalnem ravnateljstvu TPD na Dunaju, s katerim se je tudi vrnil v Ljubljano in je bil leta 1932. imenovan za generalnega tajnika. Vseskozi demokratičen, širokogruden, pošten, odkritosrčen, vedno pokončen mož je osvojil simpatije vsakogar, naj je bil gospodarski magnat, visok dostojanstvenik ali pa žilav rudar iz črnega revirja. V slovenskem društvem življenju si je pridobil tolikšen sloves marljivega pionirja, da njegovih zaslug kar ne bomo naštevati. Saj ni delal za čast, plačilo mu je bilo delo samo.

Ožji prijatelji so v Joško Pogačniku še prav posebno spoštovali njegovo prisrčno vdanost družinici. Zanj je uredil svoj prelepi dom v Podnartu, najstarejši je bil v krogu svojih dragih. Zvesto družico gospo Maro si je bil izbral iz druge veje Pogačnikovega rodu v Podnartu in ves njegov ponos je bilo in naj ostane čilo pokolenje dveh mladih junakov in ljubke hčerke.

Joško Pogačniku segamo prijatelji tožni poslednjč v slovo. Grob sredi Ljubljanskega polja nas bo poslej vedno vabil k sebi. Zbogom, Joško!

Ljubljanci in občinska uprava

Ljubljanci nimajo pike na jeziku in brž povedo, kar jim je na srcu. V pouk in ravnanje jim zato reje objavljamo naslednje pismo, ki so nam ga poslali z magistrata. Pismo pravi:

Ljubljanci razburjajo že malenkosti in stvari, ki drugje sploh ne mislijo več nanje. Menda smo Ljubljanci edini, ki zabavljamo na blato in prah ter zahtevamo, naj bi škropilni avtomobili noč in dan promenirali po ulicah. Čez noč bi morali tlakovati in asfaltirati vse ceste in trge, čez noč sezidati najrazličnejše zavode in stanovanjske kolonije. Čez noč naj bi pobili draginjo in pričarali — deveto deželo. Vsak trenutek se nam ponujajo dokazi, da se ne zavedamo časa.

Ljubljanski občani vedo, da mestna občina nima dosti bencina, niti dosti konj in avtomobilov. Ljubljanci bi pa tudi morali vedeti, da bi bila mestna uprava vesela, če bi imela vsaj toliko bencina in nafte, da bi zmagovala prevoz živil, premoza in sploh vseh nujnih in najpotrebnejših življenjskih potrebščin ter najpotrebnejšega gradiva. Ali ljubljanci neza-dovoljnejši hočejo, da bi Ljubljana ostala brez hrane, brez kuriva, brez cementa in gradiva, da bi se ustavilo vse delo in zaslužek, samo zato, da bi bile vse ceste in ulice brez prahu in blata?

Mestno cestno nadzorstvo res ne more več tako škropiti ulic in cest, kakor jih je škropilo v mirnih časih. Vendar pa ljudje, ki poznajo najlepša in najbolj urejena mesta Evrope, hvalijo Ljubljano za izredno snažno in čisto mesto. Škropilni avtomobili še vedno neprestano škrope pa pometene.

Dokler vse dovozne ceste in mestne ulice ne bodo tlakovane, toliko časa bomo pri-

povečanem motoriziranem prometu in pri pomanjkanju bencina imeli na cestah prah in blato. Škropilnje tudi ne pomaga, saj se o vročini poškrbljeni prah takoj spet posuši, da ga prvi veter ali avtomobil spet raznese po klovcu.

Zato, ker je po Ljubljani zaradi pomanjkanja vozil ter pogonskih sredstev in tudi

finančnih sredstev omejena promena škropilnih avtomobilov, so pa iznajdljivi nergači jeli tožiti, da vodovod nima več dosti vode. Ta nepremišljena govornica je iz trle izvita. Mestni vodovod namreč ves čas popolnoma brezhibno obratuje ter ima vedno na razpolago nad 100 odstotkov rezerve. Čeprav Ljubljana danes porabi mnogo več vode kakor prej, saj je zelo naraslo število prebivalstva, prav tako pa porabijo mnogo več vode vojašnice, zlasti pa naši pridni meščani-vrtnarji in kmetovalci, vendar bi je brez skrbi lahko porabili še enkrat toliko, pa bi je bilo še vedno dosti. Kakor rečeno, vse vodovodne naprave popolnoma v redu funkcionirajo in se ni treba prav nič bati, da bi nam zmanjkalo zdrave vode. Poleg tega je pa mestna zaščita poskrbela tudi za stare vodnjake, da so spet uporabni, ter je sedaj kakršen koli strah popolnoma neupravičen, da bi Ljubljancem zmanjkalo vode.

Res bi bilo prav, če bi Ljubljanci začeli upoštevati dandanašnje razmere ter bolj resno razpravljali in kritizirali razmere, zlasti naj bi pa potrpeli in vsaj pokazali dobro voljo, da bi tudi sami pomagali pri odpravljanju raznih malenkosti. Kdor se boji, da ga bo zadušil prah, naj vzame vrtno škropilnico, ali naj pa s cevjo, ki z njo navadno prevečkrat škropi in zaliva vrt, poškrpi pred svojim stanovanjem in sosednimi hišami še hodnik in ulico. Namesto neplodnega zabavljanja bo več koristila dobra volja, da tudi sami odpravimo kako malenkost v svojo korist in tudi v korist svojih sosedov.

Podobno je pa tudi z našo plinarno. Vsa Ljubljana ve, da razen kočevskega in črnomeljskega nimamo drugega premoga, prav tako bi pa tudi Ljubljanci morali vedeti, da so vse bližnje in daljne plinarne urejene za najboljši premog in so ga prav vse naše plinarne uravale iz Slezijske. Ker so torej čistilne naprave ljubljanske in drugih plinarn urejene za najboljši šlezjski premog, sedaj pri rabi kočevskega in črnomeljskega premoga ne moremo imeti tako dobrega plina kakor prej. Ker je pa

Visoki Komisariat ljubljanski plinarni predpisal enako kalorično vrednost plina, kakršna je predpisana v Italiji, torej 3.500 kalorij, a prej smo iz šlezjskega premoga proizvajali samo 3.200 kalorij, je naravno, da se sedaj pri proizvevanju plina iz slabega kočevskega premoga porabi več plina za isto storitev kakor prej.

Kar se pa cene plina tiče, moramo povedati, da je bila plinarna že pred več meseci upravičena povisati cene plina, ker se je že tedaj šlezjski premog od 500 din podražil na 1000 din za tono. Sedaj so razmere še mnogo huje, vendar pa plinarna še vedno ni podražila plina. Zato je mestna plinarna ljubljanska izjema v primeri s splošno podražitvijo vsega življenja.

Ker bomo pa v kratkem spet dobili šlezjski premog, bo plin spet čist in brez vonja, prav tako bo plinarna spet pričela prodajati koks.

LJUBOSUMNOST

Ljubosumen mož je planil v stanovanje, da bi zasačil ljubimca svoje žene in z njim temeljito obračunal. Odprl je omaro in spet zaloputnil. »Tukaj ga ni!« Potem je odprl drugo omaro in spet zaloputnil: »Tu ga tudi ni!« Ves besen je stopil še v pred-sobo in odprl stensko omaro. Tedaj je ugledal odločnega gospoda z naperjenim samokresom v roki. Ljubosumni mož je zaloputnil vrata, zaklenil in kričnil: »Strela, tu notri ga tudi ni!«

POZDRAVNI STRELI

Topovi grmijo nad mestom. Prestrašen vpraša siko: — Mamica, kaj pa tako strašno poka? — O, pravkar se je rodila princeska. — Mamica, kaj pri princeski zmerom tako poka?

SLABO ZDRAVJE

— Vi pa nekam slabo izgledate. — Oh da, ko bi vedeli, kako je z menoj! Jetra niso v redu, želodec me boli, noge mi otekajo, vrat se mi vnevi in jaz sam se tudi nič dobro ne počutim.

Joško Pogačnik se je vrnil v domovino umret.

Ves je gorel za sinji Jadran, na njem je preživel svojo mladost. Jadran mu je bil ideal in ljubezen. Ko je po svetovni vojni dal mornarskemu poklicu slovo, ker je vedel, da bo s svojimi lepimi sposobnostmi lahko koristen v službi slovenskega gospodarstva, si pač ni mogel misliti, da se bo nekdo ob novi vojni na Jadranu dopolnila njegova usoda. Pa je moralo biti tako. Nova vojna mu je zadala smrtni udarec, umret pa je prišel v svojo belo Ljubljano. Na zalah počiva med vencii, v kras njegovemu zadnjemu slovesu pa je vsa priroda, polna cvetja in zelenja. Od daleč se bleste gorenske planine in mu sporočajo nemi pozdrav predragega rojstnega kraja.

Pred dvema letoma — bilo je na četrtek 17. avgusta, 1939 — smo dragemu Joško nakopali v »Jutru« precejšnjo neveselost. Zapisali smo, da bo tisti dan stopil v svojem lepem domu v Podnartu v naročje Abrahamovo. Njegov poletni počitek je bil neusmiljeno skaljen. Deževalo je čestitk, brzojavk, pisem in obiskov. Joško Pogačnik je bil sicer vesel, še bolj pa hud. Mi pa smo želeli, ko smo se pobotali, naj nam ostane še vrhano mero let ohranjen tako zdrav in veder. To bi se bilo zgodilo, da ni terjala velika doba tudi njegove žrtve. Za Jadran je bil vnet, ljubezni do njega je posvečal skopo odmerjeni prosti čas in na Jadran je voljno pohitel, ko ga je zadel vojaški vpoklic. Kot rezervni intendantski polkownik v mornarici je šel v Boko Kotorsko.

Pred tedni smo v »Jutru« obširneje opisali veličino borbe, ki se je razvijala v letošnjem velikem tednu za to prevažno, veličastno luko. Joško Pogačnik je bil priča te strašne borbe. Ob bombnem napadu je moral poiskati varstva v zaklonišču. Saj je bil hraber mož, ki se ni nikoli ničesar ustrašil, toda brezumno ni tvegati življenja, ko se je globoko zavedal, da ne živi sebi, temveč svoji družini, od katere se je tako težko poslovil in ki je trepetaje čakala njegove vrnitve. Ni ga zadela bomba. Pri skoku v zaklonišče se mu je zlomila noga.

La musica dei Granatieri di Sardegna suona ogni sera davanti al monumento di Prešeren ed ha sempre molti ascoltatori. — Godba Sardinskih Grenadirjev igra vsak večer pred Prešernovim spomenikom ter ima vselej mnogo poslušalcev.

Cvetko Golar:

Gospodična Maruša

Sonce se je utrinjalo na večeru in se skrivalo za razstlanimi kopami belih oblakov, obrobjenih z bleščicim pasom. Včasih je pogledalo z velikimi zlatimi očmi in razlilo se je ozarjeno morje po nebu in žarki so zatrepetali po zemlji.

»Pred sedemsto ali tisoč sekundami je bilo še za dva angela visoko nad gorami, a zdaj že zahaaja,« je vzdihnila gospodična Maruša. Pogledala je na zapad in njene oči so se srečale s soncem, ki je tonilo v rdeči luči. Uzalostilo se je njeno srce in zamislila se je.

»Niti nocoj ne pride moj fant! In tako lepo sem si naravnala lase, s črnim zlatom sem jih rosila, z žametnimi zvezdicami sem zamamila zenici in na lica sem nasadila lilij in rož.«

Razaljane so bile njene misli, temno in neprijazno so gledale njene oči po dolgi aleji, kjer so se izprehajale mlade deklice in žvrzolele kakor lastivice. Kostonji nad njo so lahko pripogibali veje.

Dol in gor je hodila gospodična Maruša in se ozirala na levo in desno, kjer so se šetali mladi fantje in kramljali z dekletii. »Kje pa je moj fant?« je mislila. »Noč gre nad kostonji in z zvezdnim pajčolanom si je ovila glavo, a mojega drugega še zmeraj ni.« Njene oči so se orosile in srce se ji je napolnilo s hrepenenjem. — Takrat je zagledala njega, težko pričakovaneza in zaželjenega. Prihajal je po livadi, hitel je iz parka, odkoder je zvenela sa-

njava muzika. Med zvoki harf in cimbal je priplaval.

»Kod si hodil? Ali ne veš, kako nestrpno sem te pričakovala, kako mi roke hrepene, da bi te objele?«

Pogledala je na stran in razprostrla svojo levico, da objame žive svoje sanje, da objame bitje svojega hrepenenja. In že je stal poleg nje in jo s sladkim smehom pozdravljaj, angel njene ljubezni, ki so ga rodile želje in sanje. Odgovorile so njene misli:

»Maruša, ljubo dekle, ni mi bilo poprej mogoče. A ves dan sem mislil na te in na tvoj smehljaj, ki se ti zablešči na ustnih, kakor bi se odprla nebesa in bi se zasmeljali angeli...«

Ustnice so se gospodični tiho smehljale, solnčnik iz višnjeve ogorele svile je držala nad seboj, a globok mrak je že plaval pod nebom. Noge so ji drhtele in stopale nemirno, roke so ji krožile v objem in z njenih ustnih ni izginil smeh.

»A meni so rekli hudobni ljudje, da te ne bo nikoli več, da si poiskal drugo in pozabil name. Ali to ni resnica, moj dragi, edini! Reci, da ni resnica!«

»Kako naj mislim na drugo, ko si zame samo ti na svetu! Le ti si mi v mislih in srcu in nad menoj plavaš kakor boginja v zlati tenčici in srebrnim vencem v roki...«

»Dragi, ljubljani, kako lepo govoriš! Naj slišim brez prestanka tvoje sladke besede, opojji me z dihom svojih sanj in svojih misli; kakor bi zvenele nebeske strune

opojno, sveto himno, tako mi zveni tvoj glas.«

»Maruša, videl sem te nocoj v sanjah, bila si oblečena v snežno krilo, okoli vrata se ti je ovijala verižica iz biserov, čistih kakor jutnja rosa. Okoli glave si imela prelep venec iz maka in hijacint in skrivnostna zarja te je razsvetljevala. Hotel sem te poljubiti, a splavala si in poletela pod nebo. Vzdignil sem se za teboj, te objel in te zagrnil v svoje naročje, in plula sva pod zvezdami sama, združena v tih in neskončni ljubezni.«

»Dragi, naj nadaljujem tvoje sanje: Združena v ljubezni sva plavala v jasnih višinah, v večnih prostorih in poslušala nebeske harmonije in petje angelskih zborov. Vsemogočna ljubezen, močnejša od smrti, je naju združila in živela sva v neizmerni sreči.«

Gospodična Maruša se je izprehajala po aleji in kramljala sama s seboj. Tihe sence so se zgrinjale pod večernim nebom, nihče se ji ni približal v njeni tihii osamelosti.

V živi domišljiji brez mej in konca so njene misli živele svobodno in razkožno življenje. Ustvarila si je krasnega junaka, ki je njen od nekdanj, in jih nobena sila ne more ločiti. Ob njeni levici se je izprehajal izvoljenec, bil je črnolas, žametnih obrvi, dehtečih svilenih brk na gorečih ustnicah in ponosne hoje. Sklanjala se je k njemu in čutila njegove gorke in srčne objeme. Sladko se je smehljala v zaljubljenem pogovoru in z belo pahljajo je pahljala proti njegovem licem, ki so jih jasno videle njene oči. Vrnila sta se iz visokih daljin, kamor ju je nesel bog sani, in sin ljubezni je povabil Maruško:

»Ljubica, lep večer je nocoj! Glej, kakor iz božjega kelika se je razlila bela svetloba čez nebo in zemljo, in zvezde so zasijale v svilenem baldahinu. Pojdiva v temni gaj, tam naju ne moti nihče razen zvezd in prijaznega zefirja. Žametna senca naju objame kakor hladen plašč v svoje skrivnostno naročje.«

Gospodična je pohitela in črni pajčolan na njenem starinskem klobuku se je vzpel v vetru in zaplapolal za njo.

»Pojdiva hitreje, zakaj čas hiti in ura ne čaka. Izgubljena sreča se ne vrne in moje noge so trudne. Čakala sem nate ves dolgi dan, bil mi je kakor večnost, in zdaj je zagrnil mrak belo svetlobo.«

»Hitiva, že je postlan gaj s pepelnim prtom in v njem se blešče rdeče rože. Ljubica, daj mi svoje ustne, skrivaja se v objem visokih brez, zakaj zvezde plavajo skozi noč in njihove oči so bistre.«

Gospodična je hitela skozi gaj, se ustavila pod visokim javorjem in razprostrla roke:

»Pridi, ljubček, kako je tvoje ime?«

»Adonis.«

»Adonis je tvoje ime in Adonis bo moj ženin. Mudi se nama, zakaj že dihajo mrzle sence, noč svoje skozi vlažna usta. Adonis, pojdiva iz gaja, mene je strah! Ali nisi slišal temnega mrmranja v črnih smrekah in pod gostimi cipresami?«

Maruša se je vrnila po dolgi aleji, njene oči so bile motne in stopinje so trudno drsale po pesku.

»Objemi me, Adonis, moj čas hiti. Še nocoj se moram združiti s teboj. Dneva me je strah, bojim se njegovega ostrega pogleda. Adonis, moj Adonis?«

Stala je sredi pota in njene tanke roke

so hrepenele, da objamejo lepega mladega Adona.

»Adonis, kje si, Adonis!«

Ni ga bilo, in zaman se je ozirala za njim. Njene oči so se posušile, bleška ni bilo v njih, čarobna domišljija in sladke sanje so jo zapustile. Lice ji je otrpnilo in roke se povesile. Velika solza je zasijala na njenih trepalnicah in spozela po trdem licu, kjer so se stiskale tanke in ostre črte. Prsi so ji težko dihale, upehane so bile misli in srce prazno in pusto. Ustnice so se ji nakremžile in obupen, bolesten jok je pretrgal tihii mrak.

A jutri se bo vrnila gospodična Maruša. Ko bo zatonilo sonce, ko bo zarja pobarvala oblake z rdečim ognjem in bodo zavetele gore kakor rubini in opali, tedaj bod zaživele oči in misli in srce gospodični Maruši. Zagledala bo krasnega junaka, priplaval bo iz parka med sanjavi-mi in turobnimi glasovi ciganskih harf in cimbal. Prišel bo njen Adonis in ves večer bo govorila z njim. Sepetale bodo njene misli, in sladki bodo odgovori, polni ljubezni in koprnjenja, ki jih bo polagala v usta zvestemu Adonisu.

In potem se popeljeta k poroki. Nevesta bo zagrnjena z belo svilo in srebrn pajčolan se bo ulival z njenih las, a ženin bo cvetel lepše od polnočne rože.

Že čakajo beli konji, da zahrskajo in zavirhajo po cesti. Ali ne orjejo s kopiti ali ne kujejo isker s podkovi? Srebrni plameni jim plapolajo za tilniki, živ ogenj jim siplje iz oči. Jutri bo ženitovanjski raj. Pod javori bodo pogrnjene mize z žametnim prtom in vanj bodo vdlane zvezde.

Ir Maruša bo svatovala.